

BIBLIOTHEEK VAN DE TOEKOMST

17-11-2017

Bibliotheek Twenterand
Beleidsplan 2018- 2021

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	2
1. DE BIBLIOTHEEK IN EEN VERANDERENDE WERELD.....	3
Participatiemaatschappij.....	3
Kennissamenleving.....	3
Een leven lang leren.....	4
2. GEMEENTELIJKE AMBITIES.....	4
Kadernota 2018.....	4
Jeugd en onderwijs.....	5
3. DE BIBLIOTHEEK ALS PARTNER IN HET MAATSCHAPPELIJK EN EDUCATIEF DOMEIN.....	6
4. VISIE BIBLIOTHEEK TWENTERAND.....	8
5. ONZE STRATEGIE.....	9
1. Jeugd en Onderwijs.....	9
2. Participatie en zelfredzaamheid.....	10
3. Persoonlijke ontwikkeling.....	12
4. Verandering en verbreding van de klassieke bibliotheek.....	13
BIJLAGE BEGRIPPEN.....	15

VOORWOORD

1. DE BIBLIOTHEEK IN EEN VERANDERENDE WERELD

De samenleving verandert in steeds hoger tempo onder invloed van allerlei ontwikkelingen. En de Bibliotheek verandert even hard mee.

Participatiemaatschappij

De transities in het sociale domein hebben voor veel verschuivingen gezorgd. De eerste verantwoordelijkheid wordt meer en meer bij inwoners gelegd, om voor zichzelf én voor elkaar te zorgen. Van hen wordt verwacht dat zij zelfredzaam zijn en actief participeren in de samenleving. Dat zij zich vrijwillig zullen inzetten voor anderen in hun omgeving en/of actief worden in lokale netwerken. De samenleving lost zelf weer problemen op.

Participeren betekent ook mee vorm geven aan de eigen leefomgeving. Actief burgerschap is een belangrijke voorwaarde voor het laten slagen van de participatie-samenleving en burgerinitiatieven zijn weer belangrijk.

Iedereen doet mee... Het is een mooi en strevenswaardig uitgangspunt. Tegelijkertijd blijven er kwetsbare groepen die niet vanzelf mee komen of die door de ontwikkelingen buiten de boot dreigen te vallen. Denk aan ouderen of mensen met een beperking voor wie de dagbesteding wegvalt. Of er is sprake van sociaal isolement en een te grote achterstand tot de arbeidsmarkt. Vereenzaming wordt een groter maatschappelijk probleem.

Kennissamenleving

Nog lang niet alle burgers beschikken over voldoende basisvaardigheden op de gebieden van taal en rekenen om te kunnen participeren en zelfstandig en actief aan de kennissamenleving mee te doen. Zij hebben daar hulp bij nodig. Laaggeletterdheid is een maatschappelijk probleem, omdat laaggeletterden minder vaak werk hebben, minder vaak maatschappelijk actief zijn, een slechtere gezondheid hebben en vaker in armoede leven. Laaggeletterden zijn volwassenen die slechts een basale vorm van geletterdheid hebben, maar ook personen die moeite hebben met het begrijpen en toepassen van relatief eenvoudige taalopdrachten

In ons, doorgaans als welvarend en ontwikkeld gezien land, is 1 op de 9 Nederlanders laaggeletterd. In Twenterand is 8-11 % van de inwoners laaggeletterd. Het is duidelijk dat deze achterstanden niet alleen een groot probleem vormen voor de betrokkenen zelf, maar dat deze ook nadelige gevolgen hebben voor onze economie. Landelijk worden de totale kosten geschat bijna een miljard euro¹ per jaar.

Het percentage Nederlandse jongeren met een taalachterstand is de afgelopen jaren sterk toegenomen: van 11,5% in 2003 naar 17,9% in 2015. Dit blijkt uit recent onderzoek van de OESO². Deze ontwikkeling is zorgelijk omdat jongeren met een taalachterstand een groot risico lopen om de laaggeletterden van de toekomst te worden.

Er zijn 3 tot 4 miljoen Nederlanders die niet goed om kunnen gaan met een computer of een tablet. Dit is mede een gevolg van onvoldoende taalvaardigheid. Tegelijkertijd is de overheid voortvarend bezig om zoveel mogelijk diensten te digitaliseren. Digivaardig zijn is net als lezen een noodzakelijke basisvaardigheid om zelfstandig te kunnen deelnemen aan de samenleving.

¹ Bron: PwC (2016). Laaggeletterdheid in Nederland kent aanzienlijke maatschappelijke kosten

² OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling)

In een maatschappij waarin bijna iedereen "online" is, is het een basisvoorwaarde om goed met de enorme hoeveelheden aangeboden informatie om te kunnen gaan. De beoordeling of het over juiste of onjuiste informatie gaat is soms moeilijk te maken. Een participerende burger heeft geleerd om mediawijs te zijn en de aangeboden informatie kritisch op waarde te kunnen beoordelen.

Een leven lang leren

Leren gaat een leven lang door. Digitalisering, technologische ontwikkelingen, de veranderingen gaan snel en om goed mee te kunnen in deze tijd zijn de zogenaamde '21st century skills' van groot belang: samenwerken, creativiteit, ict-geletterdheid, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden. Leren gebeurt niet alleen formeel en binnenschools, maar ook meer en meer non- formeel en buitenschools.

2. GEMEENTELIJKE AMBITIES

De gemeente Twenterand beschrijft haar beleid in verschillende notities.

In het bestuursakkoord 2014-2018 'Samen Zorgen & Samen Werken' beschrijft zij haar ambities voor de komende jaren. De vertaling daarvan vindt plaats in een jaarlijkse Kadernota met programma's, doelstellingen en beoogd maatschappelijk effect voor het komende jaar. Voor de bibliotheekvisie kan aansluiting gevonden worden bij de programma's 'aantrekkelijke gemeente' en 'maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid'³. Daarnaast draagt de bibliotheek bij aan de doelstellingen binnen 'jeugd en onderwijs' en 'cultuur'.

Kadernota 2018

In het algemeen beschrijft de Kadernota 2018 een sterke focus op de transformatie van het sociale domein, waarbij ingezet wordt op eigen kracht, kerngericht werken en versterking van het voorliggend veld. Onder voorliggend veld wordt verstaan al het georganiseerde ondersteunende aanbod in de gemeente Twenterand dat vrij toegankelijk is, dus zonder indicatie of bemoeienis van de Gemeente. Daar valt ook de ondersteuning onder die inwoners met elkaar als vrijwilligers organiseren.

Vervolgens wordt met de versterking van dit voorliggend veld bedoeld het meer stimuleren en organiseren van het vrijwillige aanbod en daar waar nodig aanvullen met ondersteuning door professionals. Dit ondersteuningsaanbod kan per kern verschillen. In Den Ham kan wat anders nodig zijn dan in Vroomshoop. Tijdig de juiste ondersteuning bieden is belangrijk om zo verergering van problemen en inzet van zwaardere hulp te voorkomen.

Het programma 'maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid' benoemt als maatschappelijk effecten:

- Participerende en financieel zelfredzame burgers;
- Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam;
- Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond;
- Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

De focus binnen dit programma ligt op de versterking van de eigen kracht van burgers. Integrale ondersteuning, dichtbij huis. Meer kijken naar wat nodig is voor de inwoners

³ Bron: Kadernota 2018 van Gemeente Twenterand

in plaats van dat de grenzen van de huidige domeinen of regels de norm zijn. Interactie en bevorderen van initiatieven uit de samenleving verdienen ruimte voor ontwikkeling om inwoners te ondersteunen en de benutting van hun eigen kracht waar te laten maken.

Eén van de subdoelen onder dit programma is de afname van laaggeletterdheid. De gemeente Twenterand heeft met haar ketenpartners Bibliotheek Twenterand, het Taalpunt, Stichting Lezen & Schrijven en het ROC van Twente haar ambities op dit terrein verwoord in het Actieplan Laaggeletterdheid⁴. Bij de realisatie van de doelen wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met werkgevers en huisartsen.

Binnen het programma 'aantrekkelijke gemeente' wordt als beoogd maatschappelijk effect genoemd dat de leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen. Geformuleerde doelen:

- Ontmoetingsplekken en podia voor kunst, cultuur en evenementen zijn beschikbaar
- (digitale) lees- en taalvaardigheden zijn ontwikkeld
- Creatieve vaardigheden zijn ontwikkeld
- Huidig cultureel erfgoed is behouden

Samenwerking van de verschillende cultuurorganisaties is daarbij van groot belang, waarbij de doelen en integrale aanpak belangrijker zijn dan de organisatie of instelling op zich.

Jeugd en onderwijs

In het bestuursakkoord 2014 – 2018 is het thema 'jeugd en onderwijs' beschreven op hoofdlijnen. In het akkoord wordt gepleit voor het behoud van kleine scholen in de kernen en het inzetten van voor- en vroegschoolse educatie binnen de bestaande schoolstructuur. Verder wordt ingezet op het vroegtijdig signaleren en bestrijden van ontwikkelings- en onderwijsachterstanden.

In de volgende hoofdstukken wordt de bijdrage van de Bibliotheek aan de gewenste doelen en maatschappelijke effecten voor de Gemeente Twenterand verder uitgewerkt.

⁴ Actieplan Laaggeletterdheid 2018- 2021 Gemeente Twenterand

3. DE BIBLIOTHEEK ALS PARTNER IN HET MAATSCHAPPELIJK EN EDUCATIEF DOMEIN

Lang werd de bibliotheek geassocieerd met het uitlenen van boeken en verspreiden van informatie. En hoewel dat nog steeds een te koesteren functie is, is de Bibliotheek inmiddels ook zoveel meer. De Bibliotheek gaat 'van collectie naar connectie'⁵. Dat geldt ook voor Bibliotheek Twenterand.

Van 'uitleen- bibliotheek' naar 'plek voor persoonlijke ontwikkeling'

De Bibliotheek richt zich op de persoonlijke ontwikkeling van mensen en de verbetering van hun kansen in de maatschappij. Daar worden boeken en andere (digitale) informatiebronnen bij ingezet, maar dat zijn slechts middelen ten dienste van het doel. En dat doel is het stimuleren van zelfstandigheid en gelijkwaardigheid, zodat iedere burger actief aan de samenleving kan deelnemen.

Het komt er immers op neer dat je als burger in staat moet zijn om bewust, kritisch en actief in de maatschappij te participeren. Niet iedereen is daar zomaar voor toegerust. Je hebt kennis, vaardigheden en onderscheidingsvermogen nodig. En dat begint met lezen en schrijven, om kunnen gaan met internet en digitale informatie.

Daarnaast is de Bibliotheek als openbaar gebouw vaak de enige écht publieke ruimte die er nog is. Een vrij toegankelijke en laagdrempelige plaats waar mensen van alle leeftijden en uit alle geledingen van de samenleving binnen kunnen lopen, zonder de verplichting iets te kopen. Een plaats waar je de ander echt kunt ontmoeten, waar mensen aandacht kunnen hebben voor elkaars denken en doen en voor de gemeenschap waarvan ze deel uitmaken.

Mensen toerusten

Het ondersteunen van basisvaardigheden zit in het DNA van de Bibliotheek. Met de overkoepelende term basisvaardigheden worden de vaardigheden bedoeld die nodig zijn om in tijden van verandering te kunnen meedoen in de maatschappij. Het gaat hierbij om taal-, reken- en digitale vaardigheden (met name voor ouderen), maar ook sociale, financiële, gezondheids- en juridische vaardigheden. In samenwerking met partners biedt de Bibliotheek op doelgroepen afgestemde cursussen en trainingen aan, met name op het gebied van taal, lezen en mediawijsheid. Maar ook andere basisvaardigheden kunnen worden ondersteund, de Bibliotheek is een laagdrempelige plek waar bij uitstek het non-formeel leren plaats kan vinden. Daarnaast blijft de Bibliotheek een zorgvuldig samengestelde collectie boeken en andere informatiebronnen aanbieden.

Partner in het sociaal domein

Bibliotheken hebben hun rol binnen het sociaal domein de laatste jaren sterk vergroot. Deze rol is onder andere zichtbaar door het aanbieden van diverse preventieve programma's rond het bevorderen van geletterdheid en het verbeteren van digitale vaardigheden.

De Bibliotheek speelt een belangrijke rol in sociale activering en versterking van de sociale cohesie. Het is een toegangspoort voor nieuwkomers, een plek waar jong en oud

⁵ De Bibliotheek van de Toekomst: Knooppunt voor Kennis, Contact en Cultuur. Commissie Cohen, 2013

bij elkaar komen. En het is een makkelijk toegankelijke ontmoetingsplaats voor ouderen die niet zelden op de drempel van sociaal isolement staan.

Het brede aanbod aan diensten en producten, gecombineerd met het openbare karakter, de laagdrempeligheid en het grote publieksbereik maken de Bibliotheek tot een sterke compagnon in lokaal sociaal beleid.

Voor iedereen

De Bibliotheek moedigt mensen aan hun vaardigheden en talenten te ontwikkelen, vanaf de peuterleeftijd tot aan de oude dag. Iedereen is welkom, ongeacht ontwikkelingsniveau, herkomst of inkomen. Speciale aandacht is er voor degenen die extra stimulans nodig hebben om actief aan de samenleving deel te nemen. Een activiteit, een cursus of zomaar een bezoek aan de Bibliotheek is niet alleen goed voor je persoonlijke ontwikkeling, maar ook een ideale gelegenheid om in contact te komen met anderen en het sociale netwerk uit te breiden. Dat is de wisselwerking die de Bibliotheek bijzonder maakt. Om de doelgroepen te bereiken is brede samenwerking met andere partners nodig, waarbij de sociale teams een belangrijke rol spelen als het gaat om signalering en doorverwijzing.

Partner van het onderwijs

Taal- en leesbevordering begint al bij 0 jaar en vroeg beginnen is dus essentieel!. De Bibliotheek richt zich met verschillende programma's op de preventie, denk aan bijvoorbeeld 'BoekStart' in de consultatiebureaus en 'BoekStart in de Kinderopvang', de VoorleesExpress en het programma de Bibliotheek op School in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs⁶.

Basisvaardigheden en taalontwikkeling

Programma's van de Bibliotheek zijn zowel preventief als ook curatief van aard. Door middel van structurele samenwerking met educatieve partners en het onderwijs wordt gewerkt aan leesbevordering en leesplezier, vanuit de wetenschap dat meer lezen en met plezier lezen bijdraagt aan betere leerprestaties en aan een succesvollere studie- en arbeidsloopbaan. De ambities van de ministeries op dit terrein zijn terug te vinden in het actieprogramma 'Tel mee met taal'⁷. In opdracht van de provincie is dit voor Overijssel verder uitgewerkt in het initiatief 'Taal werkt!⁸. De missie van het initiatief Taal Werkt is: partners verbinden in een krachtige lokale en regionale infrastructuur, die in Overijssel van 2025 resulteert in taal- en basisvaardige kinderen en volwassenen.

Bibliotheeken hebben daarnaast gewerkt aan een gevarieerd aanbod van materialen en programma's om de basisvaardigheden van burgers te verbeteren. Denk hierbij aan de ontwikkeling van de Taalpunten en Taalhuizen en het bouwen aan de netwerksamenwerking die daar voor nodig is, maar ook aan cursussen als Klik & Tik, Tablet- en computer spreekuren en de cursus Digisterker: omgaan met de e-overheid.

Tenslotte dragen bibliotheken bij aan persoonlijke ontwikkeling van mensen vanuit hun intrinsieke motivatie. De Bibliotheek als huiskamer van het dorp, waar kennis gehaald en gedeeld wordt.

⁶ In de bijlage wordt een korte omschrijving gegeven van de genoemde producten en diensten in dit beleidsplan

⁷ www.telmeemettaal.nl

⁸ Taal Werkt!, the next step naar een basisvaardig Overijssel, 2017

4. VISIE BIBLIOTHEEK TWENTERAND

Bibliotheek Twenterand sluit aan bij de vijf functies van een openbare bibliotheek, zoals die in de hernieuwde bibliotheekwet⁹ zijn omschreven:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Deze vijf kernfuncties dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling van het algemeen publiek en aan de verbetering van maatschappelijke kansen.

Kernwaarden

Als de Bibliotheek willen wij onze maatschappelijke rol invullen door een waardevolle en integrale bijdrage te leveren aan lokale vraagstukken, behoeftes en initiatieven. Dat doen wij vanuit onze kernwaarden, die leidend zijn voor ons denken en handelen.

Wij ondersteunen de waarden die vanuit de Bibliotheekwet zijn geformuleerd:

1. Onafhankelijkheid
2. Betrouwbaarheid
3. Authenticiteit
4. Pluriformiteit
5. Toegankelijkheid

Onze missie:

Wij geloven dat de essentie van een leefbare samenleving is dat burgers kunnen meedoen in die samenleving. Wij zetten ons hier iedere dag weer met passie voor in.

Visie

Bibliotheek Twenterand is een laagdrempelige, publieke voorziening die mensen helpt in hun persoonlijke ontwikkeling. We stellen ons ten doel dat iedereen volwaardig en zelfstandig aan de samenleving kan deelnemen. Daarnaast willen we als bibliotheek een 'third place' bieden voor een ieder die wil ontspannen en die een moment van rust zoekt in deze hectische samenleving, om inspirerende kennis en informatie in wat voor vorm dan ook tot zich te nemen.

- Ontspannen,
- Ontmoeten,
- Ontwikkelen en
- Ontdekken

vormen daarbij de kernbegrippen. De Bibliotheek is daarmee de (vind)plaats van nieuwe kennis, prikkels en ervaringen voor ieder individu. De Bibliotheek opereert vanuit een onafhankelijke positie, is toegankelijk voor iedereen en stelt in alles wat zij doet het ontwikkelingsperspectief van mensen centraal. Daarmee draagt de Bibliotheek bij aan het welzijn van iedereen en levert meerwaarde aan de maatschappij.

⁹ Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), januari 2015

Bibliotheek Twenterand maakt deel uit van het Overijssels netwerk van bibliotheken die zich gezamenlijk hard maken voor het realiseren van deze visie.

5. ONZE STRATEGIE

Voor de komende beleidsperiode hebben we onze speerpunten van beleid vertaald naar vier programmalijnen die invulling geven aan de maatschappelijke opdracht van de bibliotheek en die daarmee aansluiten op de doelstellingen van de Gemeente. Wij willen onze visie bereiken via vier strategische programmalijnen:

1. Jeugd en onderwijs
2. Participatie en zelfredzaamheid
3. Persoonlijke ontwikkeling
4. Verandering en verbreding van de klassieke bibliotheek

In dit hoofdstuk worden de verschillende programmalijnen nader toegelicht. Doelstellingen en hoofdlijnen worden jaarlijks vertaald in een resultaatgericht jaarplan.

1. Jeugd en Onderwijs

De Bibliotheek is het kenniscentrum op het gebied van taal, lezen en leesplezier voor jeugd, jongeren, hun ouders en leerkrachten.

Lees- en taalvaardigheden zijn essentiële competenties om te kunnen meedoen in onze maatschappij. Leesplezier bevorderen is een belangrijke taak van de bibliotheek. Zo dragen we er aan bij dat kinderen hun taal- en leesvaardigheden al op jonge leeftijd aanleren. Dat doet de bibliotheek in samenwerking met scholen, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en consultatiebureaus.

Met onze dienstverlening, gericht op verschillende doelgroepen, stellen wij tot doel:

- Bijdragen aan taalontwikkeling
- Stimuleren leesplezier en leesbevordering
- Voorkomen van laaggeletterdheid
- Vergroten van kansen voor kinderen en jongeren in de maatschappij

Beginnen bij nul

Leesplezier en – bevordering begint al vanaf 0 jaar en vroeg beginnen is dus essentieel. Wij willen ons daarom blijven richten op Boekstart en Boekstart in de Kinderopvang en de activiteiten daaromheen. De VoorleesExpress is een succesvolle formule gebleken, waarbij voorlezers bij gezinnen thuis komen. Naast het in contact brengen van jonge kinderen en ouders met (voor) lezen kunnen zo ook signalen opgepakt worden en ook andere gezinsleden met taalprogramma's in contact gebracht worden.

Aansluitend op de ambities in het Actieplan Laaggeletterdheid zal de Bibliotheek het programma 'Taal voor Thuis' continueren. Dit programma is gericht op ouders, vooral moeders, van kinderen van 2-4 en 4-12 jaar. In een cursus leren ouders hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen bij hun schoolactiviteiten en taalontwikkeling. Dit is een

cursus in eenvoudig Nederlands en kan een opstapje bieden naar taalles. Ook werken ze aan hun eigen taalvaardigheden. Ze oefenen met andere volwassenen, maar vooral ook met hun kinderen. Onder begeleiding van speciaal getrainde vrijwilligers volgen ze de cursus op bijvoorbeeld de peuterspeelzaal of basisschool.

Bibliotheek op school

'De Bibliotheek op school' (dBos) heeft inmiddels bewezen effectief te zijn. Met dBos brengen we de bibliotheek en het lezen dichtbij het kind, hun ouders en het onderwijs. Leesconsulenten worden ingezet om de scholen te ondersteunen en met behulp van de Monitor dBos wordt de ontwikkeling van het lezen gevolgd. Door het leesgedrag te meten, kan er resultaatgericht gewerkt worden. Diverse leesbevorderende activiteiten kunnen structureel ingezet worden. Met de scholing van leescoördinatoren worden leerkrachten actieve partners in de bevordering van het lezen en het ontwikkelen van leesplezier.

In Twenterand maken al negen scholen gebruik van dit concept en de komende jaren zal dit uitgebreid en doorontwikkeld worden. 'De Bibliotheek op School' voor het Voortgezet onderwijs is een kans voor de komende jaren om zo bij te kunnen dragen aan de geletterdheid van jongeren op het vmbo.

Cultuureducatie

Cultuur werkt verrijkend en verbindend, bevordert creativiteit en gezondheid en maakt de wereld een stukje mooier. De Bibliotheek onderschrijft het belang van cultuureducatie en zal als actieve partner binnen Twenterand participeren. Er wordt nauw samengewerkt met de combinatiefunctionaris onderwijs- cultuur van de gemeente.

2. Participatie en zelfredzaamheid

De Bibliotheek als belangrijke partner voor de ondersteuning van basisvaardigheden.

Om te kunnen participeren en jezelf goed te kunnen redden in de samenleving zijn lezen, schrijven en omgaan met digitale media basale vaardigheden. Dit ondersteunen zit in ons DNA en daar zullen wij ons de komende jaren vol op richten. Daarnaast bieden zich ook op het gebied van werk, inkomen en gezondheid kansen aan om, samen met andere partners en betrokken vrijwilligers programma's te ontwikkelen die de kracht van burgers versterken. Binnen dit terrein is een brede samenwerking met o.a. de Gemeente, ZorgSaam Twenterand en Seniorweb noodzakelijk, om met gebundelde krachten en aanvullende kwaliteiten de participatie te bevorderen.

Binnen deze lijn zijn onze doelstellingen:

- Versterken van eigen kracht van burgers
- Ondersteuning van de zelfredzaamheid van kwetsbare groepen
- Bestrijden laaggeletterdheid
- Vergroten (digi)taal- en basisvaardigheden

-
- Bevorderen sociale participatie
 - Bevorderen van een sociale en solidaire samenleving door inzet van vrijwilligers

De Bibliotheek als (Digi)Taalhuis

De Bibliotheek is één van de ketenpartners binnen de Gemeente Twenterand die gezamenlijk hun ambities hebben verwoord in het Actieplan Laaggeletterdheid. De Bibliotheek heeft hierin met het Taalpunt in de uitvoering een belangrijke rol. De komende jaren wordt extra ingezet op vroegtijdige signalering en het bereiken van een grotere groep laaggeletterden. Daarvoor wordt o.a nauwe samenwerking gezocht met huisartsen en het bedrijfsleven.

Ook wordt ingezet op uitbreiding van het Taalpunt met digitale- en rekenvaardigheden. In samenwerking met Seniorweb en ZorgSaam Twenterand gaan digitale cursussen aangeboden worden als Klik en Tik en Digisterker (omgaan met de e-overheid) en wordt er geïnvesteerd in laagdrempelige ontmoeting en oefensituaties als het tablet café waar deelnemers elkaar wegwijs maken op hun tablet én op internet. Bestaande digitale cursussen en inloopsprekuren blijven gehandhaafd.

Een neveneffect van de VoorleesExpress is de bewustwording bij de betreffende ouder van laaggeletterdheid. De vrijwilliger die in het gezin voorleest, kan de ouder stimuleren een cursus voor lezen en schrijven te volgen en hem helpen zich daarvoor aan te melden. De Bibliotheek wil in samenwerking met partners vrijwilligers trainen, zodat zij de ouders kunnen helpen en toeleiden naar het Taalpunt of de cursus Taal voor Thuis. Voor het werven van vrijwilligers zal ook gebruik worden gemaakt van de kennis, expertise en ondersteuning van het Informatiepunt Vrijwilligerswerk Twenterand (IVT).

In samenwerking met Gemeente, Bibliotheek, Taalpunt en Vluchtelingenwerk (VWON) wordt het inzetten van taalmaatjes/ taalvrijwilligers gestimuleerd, wat er voor moet zorgen dat nieuwe Twenteranders actiever deelnemen aan de (Twenterandse) samenleving en actiever (praktisch) bezig zijn met taal.

Meer dan Taal

Bibliotheek Twenterand probeert niet alleen laaggeletterdheid te bestrijden, maar wil tegelijkertijd vraagstukken aanpakken die in bredere zin zelfredzaamheid en participatie vergroten. In samenhang met het Actieplan Laaggeletterdheid wordt door het Taalpunt de cursus 'voor 't zelfde geld' (vaardigheden m.b.t. financiële administratie) aangeboden. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met partners die mensen kunnen toeleiden.

In samenwerking met partners zijn in de toekomst meerdere cursussen of activiteiten mogelijk ter bevordering van zelfredzaamheid en zelfstandigheid mogelijk. Hierin wordt steeds afstemming gezocht.

Samen met vrijwilligers

Bibliotheek Twenterand werkt al jaren met vrijwilligers, wat van grote waarde is. Dit wordt uitgebreid met de nieuwe dienstverlening, veel van de genoemde cursussen en activiteiten worden door en met vrijwilligers aangeboden. Op deze manier wordt gebruik gemaakt van de expertise en inzet van burgers die bij willen dragen aan de samenleving en het ondersteunt een solidaire en sociale samenleving waar Twenterand naar streeft.

De Bibliotheek wil als maatschappelijke organisatie ook een veilige leer- en werkplek bieden voor re-integratie en arbeidstoetreding. Dit kan mensen betreffen die in de vorm van een 'stage' een beschutte werkplek nodig hebben, die hun basisvaardigheden willen versterken of bijvoorbeeld ook om mensen met een beperking die in het kader van de participatiewet dagbesteding zoeken. Samen met de gemeente en andere partijen als het UWV worden daar afspraken over gemaakt.

3. Persoonlijke ontwikkeling

De Bibliotheek als huiskamer van het dorp. Om te lezen, je nieuwsgierigheid te bevredigen en nieuwe ontdekkingen te doen en waar je terecht kunt voor krant, koffie en contact.

Leren en ontwikkelen houdt nooit op. De Bibliotheek is bij uitstek de plaats waar informatie en kennis gehaald en gedeeld kan worden. Waar leesplezier voor iedereen voorop staat met een rijke en actuele collectie. Het is een open en laagdrempelige ontmoetingsplaats en een plaats waar cultuur beleefd kan worden.

Binnen deze programmajijn dragen wij bij aan:

- Bevorderen taal en leesplezier
- Persoonlijke ontwikkeling en vergroten zelfredzaamheid
- Bevorderen maatschappelijke betrokkenheid
- Voorkomen en terugdringen eenzaamheid
- Leven lang leren
- Beleven van kunst en cultuur

De Bibliotheek maakt je rijker

De Bibliotheek is aantrekkelijk ingericht zodat inwoners er graag willen verblijven en goed kunnen werken. De kennis- en netwerkfunctie van de Bibliotheek, met een actuele (digitale) collectie, draagt bij aan het lezen en vergaren van kennis en informatie. Een op de doelgroep afgestemde collectie zorgt ervoor dat inwoners naar hartenlust kunnen blijven lezen en altijd terecht kunnen voor het lezen van een krant of tijdschrift. Er wordt geïnvesteerd in werkplekken, cursusruimten en moderne voorzieningen waar nodig om werk en studie nog aantrekkelijker te maken.

De Bibliotheek streeft naar een gevarieerd activiteitenprogramma, met wisselende activiteiten in de verschillende kernen. De programmering vindt plaats in samenwerking met de andere partners en inwoners. Speciale aandacht hierbij gaat naar ouderen en bestrijding van eenzaamheid.

Cultuur

Van oudsher biedt de Bibliotheek ook een cultureel programma. Direct samenhangend met landelijke acties zal de Bibliotheek deze continueren, denk bijvoorbeeld aan Nederland Leest, de Boekenweek, Literaire avonden of de Spannende Boeken Weken.

Overige culturele programmering vindt plaats met verschillende partners als Theater Turf, Het Punt, Amnesty International, Cultureel Platform Twenterand.

4. Verandering en verbreding van de klassieke bibliotheek

De bieb altijd dichtbij.

Wat betreft de klassieke bibliotheekfunctie zal er de komende jaren een verschuiving plaats gaan vinden van het uitlenen van media naar programmering zoals in de vorige hoofdstukken beschreven. De fysieke plek blijft desondanks belangrijk, als ontmoetingsplek, als plek waar activiteiten plaats kunnen vinden. Deze ruimte wordt bij voorkeur gedeeld met andere organisaties, zodat er synergie gecreëerd kan worden door samenwerken en efficiency bevorderd wordt. Op Vriezenveen na zijn de bibliotheken al gesitueerd in een multifunctionele omgeving.

Binnen deze programmaliijn wordt bijgedragen aan alle eerder genoemde doelstellingen, omdat de fysieke organisatie de basis vormt voor en faciliterend is aan de programmering.

De Bibliotheek dichtbij

Bibliotheek Twenterand heeft een mooie spreiding van de fysieke bibliotheek in de kernen: Vriezenveen, Vroomshoop, Den Ham en Westerhaar. Deze spreiding van voorzieningen willen we graag behouden, het brengt de bibliotheek dichtbij de mensen. Wel willen we kijken of de huidige voorziening op de juiste plek zit en of de voorziening voldoende facilitair is aan de gewenste programmering. Voor de Bibliotheek van de toekomst is de functie belangrijker dan het gebouw. Sommige diensten zoals bijvoorbeeld een cursus kunnen ook op andere locaties uitgevoerd worden.

Voor de vestiging Vriezenveen zal gekeken worden naar een nieuwe locatie. Uitgangspunt daarbij is dat het een multifunctionele omgeving is waar de programmering zoals eerder beschreven uitgevoerd kan worden en waar met partners samengewerkt kan worden. Partners die elkaar zowel aanvullen als ook versterken. Er blijft plaats voor een afgestemde collectie, maar er is vooral ook veel (gezamenlijke) ruimte voor verblijf, werken, studie etc. De openingstijden worden verruimd naar 40 – 45 uur.

De locaties Vroomshoop en Den Ham zijn naar tevredenheid gesitueerd in een multifunctionele omgeving. Voor Westerhaar zal onderzocht worden wat een geschikte voorziening kan zijn, de huidige locatie draagt onvoldoende bij aan met name de ontmoetingsfunctie. In alle vestigingen zal meer programmering plaats vinden, afgestemd op de doelgroep en aansluitend bij lokale initiatieven. Op die manier zal de Bibliotheek meer als huiskamer van het dorp kunnen fungeren en kunnen inwoners een cursus of activiteit dichtbij huis volgen. Dit kan ook bijdragen aan ontmoeting, bestrijding van eenzaamheid en het bereiken van laaggeletterden in de specifieke kern.

Om de klassieke bibliotheek te transformeren naar de 'huiskamer' van het dorp, met een activiteitenprogramma wat aansluit op de behoefte van de lokale gemeenschap zal ook meer gebruik gemaakt worden van vrijwilligers. Zij komen uit de haarvaten van de dorpen en zijn de verbinding met de gemeenschap. Via de vrijwilligers en lokale partners

worden behoeften opgehaald en samen met hen en de inwoners wordt vorm gegeven aan 'hun' bibliotheek. Door de verbinding met de gemeenschap kunnen echter ook andere signalen opgepakt worden en initiatieven ontstaan.

Organisatie ontwikkeling

Om de gewenste transitie van de Bibliotheek te realiseren zal geïnvesteerd worden in de ontwikkeling van de organisatie. Ook zal er steeds samenwerking gezocht worden, zowel met verschillende partners als ook binnen het netwerk van bibliotheken in Overijssel. Warme contacten zijn er al met veel organisaties en nieuwe allianties zullen gezocht worden als het gaat om het verder vorm geven van de maatschappelijk educatieve functie. Bibliotheek Twenterand realiseert zich dat het opbouwen van en opereren in netwerken noodzakelijk is en ze wil daarbij steeds zoeken naar integraliteit. Schaalvergroting wordt als mogelijkheid steeds bekeken, waarbij niet de vorm maar de inhoud, de dienstverlening leidend is. En last but not least, wordt de samenwerking gezocht met de inwoners van Twenterand, om een bibliotheek te realiseren van en voor de gemeenschap.

De dienstverlening is ook leidend voor de interne organisatie ontwikkeling. Dat vraagt voor de toekomst flexibiliteit van functies, meer werken vanuit rollen en kwaliteiten en nieuwe expertise voor nieuwe diensten. Er zal in alle programma's meer samengewerkt gaan worden met vrijwilligers in alle programma's, de professionele (betaalde) medewerkers krijgen daarmee meer de rol van ontwikkelaar en coördinator. Kritische primaire processen blijven professioneel ingevuld. Deze beweging vraagt een kanteling van de organisatie en een verandering in denken en doen. Samen met de medewerkers zal aan deze kanteling vorm gegeven worden.

BIJLAGE BEGRIPPEN

Taalpunt

Korte omschrijving: herkenbare, fysieke plek die als huiskamer van de wijk, het dorp of de stad fungeert en waar informatie rondom basisvaardigheden is verzameld (lezen, schrijven, spreken, rekenen en digitale vaardigheden). Ook iedereen die als taalvrijwilliger aan de slag wil kan er terecht.

Doelgroep: Anderstaligen en laaggeletterden (Netwerk de gemeente, de bibliotheek, Roc's, private taalaanbieders, lokale vrijwilligersorganisaties en welzijnsorganisatie)

Opbrengst: basisvaardigheden

Taalvrijwilligers

Korte omschrijving: Vrijwillige taalcoaches gaan via een persoonlijke benadering met laaggeletterden aan de slag. Zij worden ondersteund door deskundige beroepskrachten en gebruiken bewezen methodieken én bibliotheekmaterialen taalvaardigheid (Klare Taal, Spreektaal, Succes, de Sprong, Op Weg, 7/43, de VMBO woordenlijst, oefenexamens voor het Staatsexamen, websites als oefenen.nl van ETV.nl en vertaalsites, leesboekjes Nt2, de Startkrant en diverse lesbrieven).

Doelgroep: laaggeletterden, statushouders, anderstaligen

Opbrengst: Geletterdheid-basisvaardigheden

VoorleesExpress

Korte omschrijving: Twintig weken lang krijgt een gezin wekelijks een voorlezer thuis op bezoek gezinnen. D.m.v. voorleesplezier en creëren van een taalrijke omgeving kan taalontwikkeling en woordenschatvergroting plaatsvinden.

Doelgroep: kinderen van 2-8 jaar die een taalachterstand hebben

Opbrengst: taalontwikkeling

Boekstart voor baby's & Boekstart in de kinderopvang

Korte omschrijving: Voorlezen aan/ lezen met baby's, dreumesen en peuters

Doelgroep: jonge kinderen van 0-4 jaar en hun ouders

Opbrengst: taalbevordering

Bibliotheek op School

Korte omschrijving: bibliotheken, scholen én ouders werken structureel samen aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen (collectie, leesconsulent, lees- en mediaplan, digitaal portaal) . Doel is kinderen te stimuleren om meer te lezen, op school en thuis.

Doelgroep: Kinderen op Basisscholen

Opbrengst: Leesbevordering en mediawijsheid

Bibliotheek thuis /Boek aan huis

Korte omschrijving: "Boek aan huis" is voor iedereen die slecht ter been is of door langdurige ziekte, een handicap of ouderdom aan huis gebonden is en toch graag van de bibliotheek gebruik wil maken. Elke 3 weken komt een vrijwilliger bij jou aan huis om nieuwe materialen te brengen.

Doelgroep: Niet mobiele burgers, die zelf niet naar de bibliotheek kunt komen (zelfstandig wonende ouderen, verzorgingshuizen, woonzorgcomplexen)

Opbrengst: tegengaan vereenzaming, sociale inclusie

Taal voor het leven

Korte omschrijving: taalscholing. De lokale methode van Taal voor het Leven bestaat uit vier stappen: bereid zijn, vinden (taalverkenner en taalmeter) , opleiden (taalvrijwilligers) en volgen

Doelgroep: mensen die laaggeletterd zijn en beter willen leren lezen, schrijven, spreken, rekenen of omgaan met een computer

Opbrengst: taalvaardigheid & geletterdheid

Taal voor Thuis

Dit programma is gericht op ouders, vooral moeders, van kinderen van 2-4 en 4-12 jaar. In een cursus van twintig bijeenkomsten (kan ook minder om te beginnen en om de drempel te verlagen) leren ouders hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen bij hun schoolactiviteiten en taalontwikkeling. Dit is een cursus in eenvoudig Nederlands en kan een opstapje bieden naar taalles. Ook werken ze aan hun eigen taalvaardigheden. Ze oefenen met andere volwassenen, maar vooral ook met hun kinderen. Onder begeleiding van speciaal getrainde vrijwilligers volgen ze de cursus op bijvoorbeeld de peuterspeelzaal of basisschool.

Opbrengst:

Tablet/ Digitale cafés,

Korte omschrijving: Inloopgelegenheid om vragen stellen over internet, apps, tablet of smartphone aan medewerkers van Bibliotheek aan vrijwilligers én aan andere bezoekers.

Doelgroep: Volwassenen en senioren die bij willen blijven op het gebied van internet en social media

Opbrengst: digivaardigheid

Voor 't zelfde geld

Voor 't zelfde geld is een methode die speciaal gemaakt is voor mensen die hun administratie op orde willen brengen en houden en die moeite hebben met lezen, rekenen en schrijven. Door het volgen van de lessen krijgen de deelnemers een goed overzicht van hun financiën en alles wat daarbij hoort.

Klik & Tik. De basis (voor beginners)

Korte omschrijving: internetcursus voor beginners. Dit on line oefenprogramma leert de cursist op een eenvoudige manier en in rustig tempo typen, e-mailen en internetten. Via filmpjes bekijk je de eenvoudige uitleg en daarna kun je aan de slag met praktische oefeningen

Doelgroep: werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden laagopgeleide mensen tussen de 45 en 60 jaar

Opbrengst: digivaardigheid

Digisterker – werken met de e-overheid

Korte omschrijving: Overheden verwijzen burgers steeds vaker naar hun digitale loketten. Of het nu gaat om het aanvragen van huurtoeslag, om werk zoeken of om het doorgeven van een verhuizing. Het idee achter deze cursus is, dat cursisten in een kleine groep en onder begeleiding van docenten stapsgewijs ervaring opdoen met belangrijke vaardigheden voor het werken met de elektronische overheid.

Doelgroep: Nederland heeft zo'n 1 miljoen burgers die geen gebruik maken van internet: de 'digibeten'. minder digitaal vaardigen

Opbrengst: digivaardigheid

Info: Overheidsorganisaties zoals de Belastingdienst, het UWV, het Ministerie van VWS, Logius en gemeenten onderstrepen door hun medewerking aan Digisterker het belang van ondersteuning